

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ

2026

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професорка.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професорка;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцентка;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професорка;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2026. – 335 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) висвітлено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: хімічну й біологічну безпеку, якість повітря, води та харчових продуктів, вплив шуму, мікропластику, пестицидів і воєнних чинників на здоров'я населення. Основний акцент зосереджено на міждисциплінарному підході до оцінки ризиків, профілактики захворювань, розвитку кадрового потенціалу, гармонізації національних практик із європейськими стратегіями та післявоєнного відновлення України.

УДК _613+574]:061.3

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове

Оргкомітет конференції вважає за доцільне залишити авторські тексти без змін

© НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця

ЛЮДИНИ І ДОВКІЛЛЯ <i>Гринзовський О.А., Вавріневич О.П., Коваль Р.В.</i>	97
40. ЕКОЛОГО-МЕДИЧНІ РИЗИКИ ЗАСТОСУВАННЯ ПЛІВКОУТВОРЮВАЛЬНИХ ПРОТИПОЖЕЖНИХ ПІН AFFF В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ <i>Гринчишин Н.М., Смолій Н.Я., Іжовська І.М., Звір Г.І., Яворський В.І.</i>	99
41. ЕКОЛОГІЧНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ В СТРАТЕГІЧНИХ ДОКУМЕНТАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я <i>Грузєв В.В.</i>	102
42. ІНТЕГРАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я В АРХІТЕКТУРУ КУРСУ «ГЛОБАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я» ДЛЯ МАГІСТРІВ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я <i>Грузєва Т.С.</i>	105
43. СТАН ВОДОПРОВІДНИХ МЕРЕЖ ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ЯКІСТЬ ПИТНОЇ ВОДИ <i>Гуцук І.В., Мокієнко А.В., Бережна А.В.</i>	107
44. БІОЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕКСПОЗИЦІЇ ПЕСТИЦИДІВ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ НАЗЕМНИХ АГРОДРОНІВ <i>Давиденко О.І., Борисенко А.А., Кондратюк М.В., Борисенко А.В., Антоненко А.М.</i>	109
45. ОЦІНКА СТАНУ РОДОВИЩ ПРИРОДНИХ ПІДЗЕМНИХ ВОД ЗАКАРПАТТЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ <i>Дичка Л.В.</i>	111
46. НОВІ ВИДИ ДОБРИВ НА ОСНОВІ ТЕХНОГЕННОЇ ОРГАНІЧНОЇ МАСИ І МІНЕРАЛЬНИХ ДОБАВОК <i>Дишлюк В.Є., Гаркавий С.І.</i>	113
47. ОЦІНКА ВПЛИВУ ФІЗИЧНИХ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЧОГО СЕРЕДОВИЩА НА СТАН ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКІВ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ <i>Дідковський А.В., Паустовський Ю.О.</i>	116
48. ЗАСТОСОВНІСТЬ ФРЕЙМВОРКУ ВООЗ HEALTH EDM ДЛЯ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ <i>Донік О.М., Любінецька М.В.</i>	118
49. КРІЗЬШКІРНЕ ПРОНИКНЕННЯ ПЕСТИЦИДІВ ЯК НОРМАТИВ ОЦІНКИ ПОТЕНЦІЙНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РИЗИКУ <i>Донцова Д.О.</i>	120
50. ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕРМАТОЗІВ СЕРЕД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗСУ У ВОЄННИЙ ЧАС <i>Дружиніна А.О., Бобко Н.А.</i>	122
51. РОЗПОВСЮДЖЕННІСТЬ ТЮТЮНОПАЛІННЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Єльцова Л.Б., Галан І.О., Коршунова М.І., Кондратюк М.В., Алексійчук В.Д.</i>	124
52. РИЗИКИ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ І ДОВКІЛЛЯ ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ ТА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В ПРИФРОНТОВОМУ КРАМАТОРСЬКУ <i>Жолудь Н.П., Хомякова Л.В., Косік М.Б.</i>	126
53. БІСФЕНОЛ А У ПАКУВАЛЬНИХ МАТЕРІАЛАХ: АНАЛІТИЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА ГАРМОНІЗАЦІЯ	

відкриває безперешкодний доступ до ринку ЄС (Український центр європейської політики, 2025).

Таким чином, відповідність стандартам ЄС дозволяє українським товарам конкурувати на європейському ринку без додаткових бар'єрів, а використання мікроорганізмів замість агресивної хімії відповідає стратегії European Green Deal. Крім того, прозорі правила класифікації та маркування продукції захищають споживачів та довкілля. Це мінімізує ризики при споживанні готової продукції та запобігає порушенню біобалансу.

ЕКОЛОГО-МЕДИЧНІ РИЗИКИ ЗАСТОСУВАННЯ ПЛІВКОУТВОРЮВАЛЬНИХ ПРОТИПОЖЕЖНИХ ПІН AFFF В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ

Гринчишин¹ Н.М., Смолій¹ Н.Я., Іжовська² І.М., Звір² Г.І., Яворський² В.І.

¹*Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,*

²*Львівський національний університет імені Івана Франка*

Повномасштабний збройний конфлікт в Україні супроводжується зростанням кількості пожеж на об'єктах критичної інфраструктури. Для ліквідації пожеж класу В широко застосовують плівкоутворювальні протипожежні піни типу AFFF (Aqueous Film-Forming Foam), до складу яких входять пер- і поліфторалкільні речовини (ПФАС). Ці сполуки характеризуються високою персистентністю, мобільністю та біоаккумулятивними властивостями, що зумовлює формування довгострокових еколого-медичних ризиків.

Застосування AFFF за відсутності систем збору й утилізації піно-стоків супроводжується надходження ПФАС у ґрунти, поверхневі та підземні води, що призводить до формування локальних осередків забруднення. Персистентність ПФАС обумовлює їх тривале збереження у компонентах природного середовища та включення у трофічні ланцюги. Висока міграція ПФАС у водних системах сприяє перенесенню забруднення за межі первинних джерел, що є особливо

критичним для регіонів з використанням підземних вод для централізованого та індивідуального водопостачання.

Основними шляхами експозиції населення ПФАС є споживання забрудненої питної води та харчових продуктів. Численні епідеміологічні та експериментально-токсикологічні дослідження свідчать про вплив ПФАС на розвиток несприятливих наслідків для здоров'я людини. Серед найбільш клінічно значущих ефектів відзначають порушення функціонування імунної системи, зниження поствакцинальної імунної відповіді, ендокринні дисфункції, підвищення ризику серцево-судинних і метаболічних розладів, а також зростання ймовірності окремих онкологічних захворювань. Окрему увагу привертає потенційний нейротоксичний вплив PFAS, особливо за умов пренатальної та ранньої постнатальної експозиції, що може асоціюватися з порушеннями розвитку центральної нервової системи та формуванням довготривалих когнітивних і поведінкових змін.

Відсутність затверджених на національному рівні нормативів щодо вмісту ПФАС у питній воді, ґрунтах і харчових продуктах створює додаткові виклики для системи громадського здоров'я. В умовах збройного конфлікту екологічний моніторинг ускладнений, а кумулятивний вплив ПФАС поєднується з іншими джерелами хімічного навантаження (продукти горіння, вибухові речовини, важкі метали), що підсилює потенційний синергічний ефект на екосистеми та здоров'я населення.

Мінімізація еколого-медичних ризиків воєнного конфлікту, пов'язаного з забрудненням ПФАС, передбачає впровадження екологічного моніторингу ґрунтів і вод на територіях використання AFFF, розроблення та застосування ефективних ремедіаційних технологій для відновлення забруднених ґрунтів. У світовій практиці активно досліджуються мікроорганізми, здатні трансформувати або частково розкласти фторвмісні органічні сполуки. Для України такі підходи мають особливе значення, оскільки після ліквідації пожеж із застосуванням AFFF накопичення ПФАС у ґрунтах формує довготривалу еколого-медичну проблему. Виділення та вивчення мікроорганізмів-

деструкторів фторвмісних органічних речовин може стати перспективним напрямом біоремедіації територій, що зазнали впливу АFFF. На кафедрі мікробіології Львівського національного університету імені Івана Франка проводяться дослідження з вивчення впливу плівкоутворювальних протипожежних пін типу АFFF українських та європейських виробників на різні фізіологічні групи мікроорганізмів ґрунту в коротко- та довготривалій перспективі, а також роботи з виділення потенційних мікроорганізмів-біодеструкторів. Отримані результати можуть стати науковим підґрунтям для зниження довгострокових еколого-медичних ризиків і поєднання завдань пожежної безпеки зі сталим управлінням довкіллям.

ЕКОЛОГІЧНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ В СТРАТЕГІЧНИХ ДОКУМЕНТАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Грузєв В.В.

Центр превентивної медицини Державного управління справами

Актуальність. Серед численних детермінант та чинників впливу на здоров'я населення особливу значущість мають екологічні. Якість довкілля, у т. ч. повітря, води, ґрунтів, рівень техногенного навантаження безпосередньо впливають на захворюваність, тривалість і якість життя. За даними ВООЗ, значна частка глобального тягаря хвороб обумовлюється несприятливими умовами довкілля. Тому напрями та заходи з поліпшення екологічних детермінант мають бути важливою складовою політики громадського здоров'я.

Матеріали та методи. З використанням інформаційно-аналітичного методу та методу контент-аналізу досліджено стратегічні документи міжнародного та національного рівня з питань розвитку охорони здоров'я в контексті екологічного вектору.

Результати. Пріоритетність вирішення екологічних проблем у сфері охорони здоров'я на глобальному рівні підтверджується включенням їх до Цілей сталого розвитку, прийнятих ООН у 2015 р. Так, ціль 6 «Чиста вода та належні